

**ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ
ВНУТРІШНЬОГРУПОВИХ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВ З УРАХУВАННЯМ ЗАПИТІВ
КОРИСТУВАЧІВ**

Оперативна, достовірна та повна інформація про здійснення внутрішніх розрахунків групи підприємств, що фіксується та презентується лише за допомогою системи бухгалтерського обліку, дає можливість визначити основні показники діяльності, ефективність використання наданих/отриманих ресурсів.

Автори виокремлюють два варіанти обліку ведення розрахунків в групі взаємопов'язаних підприємств: ведення розрахунків через рахунок головного підприємства; ведення розрахунків між членами групи окремо від обліку розрахунків пов'язаних сторін з головним підприємством. При цьому кожен із варіантів має свої переваги та недоліки.

Нині застосовується практика використання субрахунку 682 "Внутрішні розрахунки", який призначений для відображення операцій між материнською компанією та дочірніми підприємствами. На субрахунку розмежовуються розрахунки за виділенням майном та поточними операціями. Аналітичний облік ведуть за кожним окремим дочірнім підприємством.

Облік ведеться за такими розрахунками: взаємним відпуском матеріальних цінностей, реалізацією товарів, продукції, робіт, послуг, передачею витрат загально управлінської діяльності, виплатою заробітної плати працівникам, іншими видами розрахунків.

Передача активів (товарів, коштів тощо) відображається записами за дебетом субрахунку 682 і кредитом відповідних рахунків активу балансу, а одержання активів – за зворотною кореспонденцією цих рахунків.

Материнське/холдингове підприємство повинно володіти інформацією про операції, що відбувається між його дочірніми підприємствами. Проте не обов'язково материнській/холдинговій компанії відображати ці операції на власних рахунках бухгалтерського обліку. Для відображення реалізації товарів (робіт, послуг) між дочірніми підприємствами в межах однієї групи підприємств доцільно використовувати окремі рахунки.

Тому для обліку операцій між дочірніми підприємствами в межах холдингу пропонуємо використовувати наступні субрахунки 363 "Внутрішньогрупові розрахунки між дочірніми підприємствами" та 633 "Внутрішньогрупові розрахунки між дочірніми підприємствами". В такому випадку материнській компанії не потрібно дублювати всі операції, що відбуваються між дочірніми підприємствами. Необхідним залишиться лише отримання інформації про результати здійснення таких операцій: різниця між доходами та витратами.

Таблиця 1. Характеристика рахунку 363 "Внутрішньогрупові розрахунки між дочірніми підприємствами"

Шифр рахунку	Назва рахунку	Класифікаційна група			Сальдо	
		по відношенню до балансу	за економічним змістом	за призначенням та структурою	по дебету	по кредиту
1	2	3	4	5	6	7
363	Внутрішньогрупові розрахунки між дочірніми підприємствами	Балансовий	Розрахунків	Операційний	+	-
<i>Дебет 363 з кредитом рахунків:</i>				<i>Кредит 363 з дебетом рахунків:</i>		
Оборот		Кореспондуючі рахунки		Оборот		Кореспондуючі рахунки
8		9		10		11
Відображається продажна вартість реалізованої продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг (у тому числі на виконання бартерних контрактів), яка включає податок на додану вартість, акцизи та інші податки, збори (обов'язкові платежі), що підлягають перерахуванню до бюджетів та позабюджетних фондів та включені у вартість реалізації		30, 31, 48, 64, 70, 71, 76		Відображається сума платежів, які надійшли на рахунки підприємства в банківських установах, у касу, та інші види розрахунків		30, 31, 34, 35, 37, 38, 50, 51, 60, 62, 63, 64, 65, 68, 70, 76, 84, 85, 90, 93, 94, 99

Таблиця 2. Характеристика рахунку 633 “Внутрішньогрупові розрахунки між дочірніми підприємствами”

Шифр рахунку	Назва рахунку	Класифікаційна група			Сальдо	
		по відношенню до балансу	за економічним змістом	за призначенням та структурою	по дебету	по кредиту
1	2	3	4	5	6	7
633	Внутрішньогрупові розрахунки між дочірніми підприємствами	Балансовий	Розрахунків	Операційний	-	+
Дебет 633 з кредитом рахунків:				Кредит 633 з дебетом рахунків:		
Оборот		Кореспондуючі рахунки		Оборот		Кореспондуючі рахунки
8		9		10		11
Відображається погашення, списання заборгованості за одержані від постачальників та підрядників товарно-матеріальні цінності, прийняті роботи, послуги		24, 30,31, 34, 36, 37, 41, 46,48, 50,51, 52, 55, 60, 62, 64, 68, 70, 71, 74		Відображається заборгованість за одержані від постачальників та підрядників товарно-матеріальні цінності, прийняті роботи, послуги		15, 20, 21, 22, 23, 24, 28, 30, 31, 39, 47, 64, 68, 70,80, 84, 85, 90, 91, 92, 93, 94, 99

В табл. 3 наведено кореспонденцію рахунків з використанням запропонованих субрахунків.

Таблиця 3. Відображення в бухгалтерському обліку реалізації виробничих запасів між дочірніми підприємствами однієї групи

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків			
		Дочірнє підприємство 1		Дочірнє підприємство 2	
		Дт	Кт	Дт	Кт
1.	Перерахування авансового платежу за виробничі запаси	311	681	371	311
2.	Відображення суми ПДВ	643	641	641	644
3.	Відвантаження виробничих запасів дочірньому підприємству	363	701	201	633
4.	Відображення суми ПДВ	701	643	644	633
5.	Відображення собівартості реалізованих виробничих запасів	901	26	-	-
6.	Списання на фінансовий результат собівартості реалізованих запасів	791	901	-	-
7.	Списання на фінансовий результат доходу від реалізації виробничих запасів	701	792	-	-
8.	Здійснення взаємозаліку заборгованості	681	363	633	371

Як видно з табл. 3, розрахунки, що виникають між дочірніми підприємствами групи, відображаються відповідно на рахунках дебіторської та кредиторської заборгованості з відповідними субрахунками. При складанні материнською компанією консолідованої звітності, залишки по даним рахункам не враховуються. Проте, при складанні окремих фінансових звітів кожного з дочірніх підприємств, варто відображати суми залишків дебіторської та кредиторської заборгованості відповідно у балансі р.200 “Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків” та р.600 “Поточні зобов’язання за розрахунками із внутрішніх розрахунків”.

Введення окремих рахунків для обліку внутрішніх розрахунків дозволить сформувати необхідну інформацію про строковість та величину внутрішніх операцій, що відбуваються в межах групи підприємств. Крім того, дозволить прослідкувати частоту повторюваності таких операцій та визначити результати від їх здійснення, своєчасність розрахунків за нарахованими зобов’язаннями/розрахунками.

ГОЙЛО Наталя Валеріївна

Аспірант кафедри бухгалтерського обліку

Житомирський державний технологічний університет.

Наукові інтереси: проблемні питання обліку та контролю розрахункових операцій підприємств; внутрішні розрахунки в межах групи підприємств